

Finansklagenemnda Bank

Uttalelse 2016-463

Sparebanken Sogn og Fjordane

Innskudd

Disposisjonsrett til konto - saksomkostninger

Klagers daværende ektemann foretok to uttak fra klagers sparekonto på henholdsvis kr 250.000 i januar 2012 og kr 133.291 i mai 2013. Han kunne foreta uttakene fordi han disponerte kontoen via sin nettbank. Banken kunne ikke dokumentere fullmakt for ektemannen. Klager ble av banken gjort oppmerksom på uttakene da klager tok kontakt med banken 21. oktober 2013 for å opprette nettbanktilknytning til den aktuelle kontoen. Hun reklamerte på transaksjonene først 14. august 2014. Nemndas flertall kom til at det ikke forelå gyldig disposisjonsfullmakt da god bankskikk tilsa at fullmakt til å disponere en annen persons bankkonto skal foreligge skriftlig og oppbevares slik at den kan dokumenteres. Mindretallet mener at klager hadde reklamert for sent i henhold til 13-månedersfristen og at kravet er bortfalt. Klager gis medhold. Saksomkostninger tilkjent. Dissens.

I. Saksfremstilling

Twisten gjelder to uttak fra klagers konto på henholdsvis kr 250.000 foretatt 11. januar 2012, og kr 133.291,23, foretatt 21. mai 2013. Uttakene er foretatt av klagers daværende ektemann. Han kunne foreta uttakene fordi han disponerte kontoen via sin nettbank.

Twisten gjelder spørsmålet om hvorvidt banken i sin tid har gjort noe uriktig da den ga ektefellen disposisjonsrett til kontoen.

Det opplyses at kontoen var en sparekonto som ble opprettet i Fjaler Sparebank og gitt i dåpsgave til klager. Fjaler Sparebank ble i 2010 fusjonert med Sparebanken Sogn og Fjordane. Kontoen ble konvertert til denne i bankens systemer i 2011 og kontoen fikk nytt nummer. I henhold til klagers tidligere ektemanns opplysning, ble fullmakten gitt før 2011. Før uttaket i 2012 sto det kr 299.046 på konto. Angjeldende uttak var det eneste uttaket som ble foretatt dette året. Det kom imidlertid inn penger på kontoen, hovedsakelig fra andre enn klager. Klager hadde ikke egen nettbanktilgang til kontoen. Hun hadde ikke andre kontoer i banken enn angjeldende konto.

Det er i bankens system ikke registrert noe kontakt mellom banken og klager før 21. oktober 2013.

Banken har notert at klager, da hun tok kontakt med banken for å opprette nettbanktilknytning til den aktuelle kontoen, at klager skal disponere kontoen alene. Det er videre notert at det har vært en større overførsel i nettbanken 21. mai 2013, som klager ikke kjente til. Det fremgikk videre av bankens notat at disposisjonsretten for ektefellen slettes og at klager selv får opprettet nettilgang til kontoen.

Klager fremsatte krav om tilbakebetaling av de to uttatte beløp i e-postmelding til banken 14. august 2014. Det er opplyst at paret flyttet fra hverandre i 2014. Klager mottok årlige kontoutskrifter for årene 2011 til 2013 per post og fra 2013 per nettpost.

Klager anfører at hennes tidligere ektemann ikke hadde fullmakt til å disponere klagers bankkonto, og at banken derfor må tilbakeføre de to uttakene han har foretatt. Det følger av vanlig bankkutyme at disposisjonsrett forutsetter en skriftlig og utvetydig fullmakt, og banken har uansett bevisbyrden

for at fullmakt forelå. Klager ble først kjent med belastningene 21. oktober 2013, da hun ønsket å opprette nettbanktilknytning. Banken gjorde henne da også oppmerksom på at det var foretatt to større overførslar av klagers ektemann. Hun gjorde det da klart at verken ektemannen eller noen andre hadde eller skulle ha fullmakt til å disponere hennes konto. Banken kunne ikke fremlegge noen fullmakt. Banken ble ved dette oppmerksom på at belastningene var uberettigede, og hadde plikt til å reagere, jf. finansavtaleloven § 33. Klager ble imidlertid ikke informert om sine rettigheter til å reklamere og retten til å få beløpet tilbakeført. Klager selv hadde ikke tilstrekkelig kunnskap om sine rettigheter og kan ikke bebreides for at hun ikke reklamerte før senere. Grunnen til at klager ikke reklamerte tidligere var at saksbehandler i banken ga uttrykk for at det ikke hadde skjedd noe urettmessig som skulle tilsi at hun burde klage til banken. Dersom hun hadde lidt et tap, måtte dette tas opp med ektemannen.

Bilen som ble kjøpt, var en varebil som var ektemannens alene, og til hans bruk. De hadde en femdørs familiebil sammen. Belastningen på ca. kr 113.000 hadde ikke noe med salget av boligen å gjøre, slik hennes tidligere ektemann opplyser. Dette er opplysninger ektemannen kun har gitt til banken og noe hun aldri har hatt kjennskap til. Ektemannen har senere ikke kunne svare for denne overførselen.

Klager krever også dekket sine utgifter på kr 40.000 til advokat i saken.

Sparebanken Sogn og Fjordane avviser kravet, og viser til at klager hadde gitt daværende ektemann fullmakt til å disponere kontoen. Det foreligger ingen skriftlig fullmakt signert av klager.

Ektemannens fullmakt berodde på en muntlig avtale med Fjaler Sparebank, før denne ble fusjonert med banken, og som ble videreført i banken etter fusjonen. Fullmakten løp frem til klager kontaktet banken 21. oktober 2013 da klager kontaktet banken og ga beskjed om at ektemannens disposisjonsfullmakt skulle opphøre. Det er ikke notert at klager da bestred at ektemannen hadde hatt slik fullmakt, selv om det fremgår at klager var kjent med de omtvistede belastningene. Klagers daværende ektemann har opplyst at klager var kjent med at belastningen på kr 250.000 ble brukt til å betale for en ny bil de kjøpte sammen. Klager ble uansett kjent med belastningene gjennom at hun mottok kontoutskrifter, samt ved ligningsutkast. I 2011 var det 19, i 2012 21, og i 2013 27 innbetalinger på kontoen, hovedsakelig fra andre enn klager. De omtvistede belastningene var også så vidt store at klager må ha oppdaget disse. Banken viser til at det per 1. januar 2012 sto kr 299.046 på kontoen, men at beløpet ved årsskiftet var redusert til kr 112.914. Det fremgår også av logg at klager var kjent med belastningene 21. oktober 2013. Belastningen på kr 113.291,23 i mai 2013 ville også ha vært avverget dersom klager hadde reagert på belastningen i januar 2012. Klager bestred ikke disse før i august 2014. Beløpet på kr 250.000 ble brukt til delvis betaling av en bil klager og daværende ektefelle kjøpte sammen. Belastningen på ca. kr 133.000 var en foreløpig justering som hadde tilknytning til at de solgte felles bolig i 2013, og at han i mars 2014 overførte kr 1 mill. til klager.

Subsidiært anfører banken at klagers krav er avhengig av det underliggende forholdet knyttet til oppgjøret med tidligere ektefelle. Klager må således redegjøre nærmere for dette før et eventuelt tap kan fastsettes.

Hva gjelder renter, har klager ikke krav på å få dekket mer enn det hun ville ha fått dersom de omtvistede beløpene hadde stått på den aktuelle kontoen. Noe annet ville resultere i at klager fikk dekket mer enn sitt reelle tap.

II. Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Nemnda har ved vurderingen delt seg i et flertall og et mindretall.

Flertallet, Trygve Bergsåker, Thomas Christian Poulsen, Henning A. Jakobsen, Ane Kjøber Opstad og Gyrid Gæver, tar først stilling til om det foreligger en gyldig disposisjonsfullmakt i saken, eller om transaksjonene i saken er uautoriserte.

Flertallet er kommet til at det ikke foreligger en gyldig disposisjonsfullmakt.

Det synes å være enighet mellom partene om at god bankpraksis tilsier at fullmakt til å disponere en annen persons bankkonto må foreligge skriftlig for banken, og at fullmakten må oppbevares av banken på en slik måte at den kan dokumenteres i ettertid. Også flertallet er enig i dette, og vil tilføye at skriftlighet og dokumentasjon er viktig ikke minst for fullmakter mellom familiemedlemmer.

I denne saken er det klart at klagerens ektefelle har disponert klagerens konto ved to store uttak i 2012 og 2013, uten at banken kan dokumentere noen fullmakt for ham til disponere kontoen. Når klageren benekter at ektemannen noen gang har hatt fullmakt til å disponere denne kontoen, må det hvile en tung bevisbyrde på banken for at ektemannen likevel hadde gyldig fullmakt fra klageren. Denne bevisbyrden er ikke oppfylt av banken.

Når bankkonto disponeres uten gyldig disposisjonsfullmakt, foreligger det en uautorisert betalingstransaksjon, som banken er ansvarlig for etter finansavtalel. § 35 første ledd.

Flertallet ser så på de øvrige spørsmålene i saken.

Banken synes å anføre at klagerens opptreden da hun ble kjent med uttakene 21. oktober 2013, enten viser at hun var innforstått med at ektefellen kunne disponere kontoen, eller må anses som en etterfølgende aksept av uttakene. Kontakten med banken 21. oktober 2013 fant sted fordi klageren ønsket å opprette egen nettbanktilknytning for den aktuelle kontoen. Kontakten fant sted pr. telefon. Klageren ble i løpet av samtalen informert om ektefellens uttak. Det er ikke helt klart om hun ble informert om begge uttakene, eller bare det siste. Flertallet kan ikke se at denne uklarheten har betydning i saken. Banken opplyser at klagerens eneste reaksjon på uttakene var at hun forlangte at kontoen skulle slettes fra ektemannens nettbank, uten at hun i løpet av samtalen krevde tilbakeføring av beløpene. Klageren forklarer at hun reagerte på uttakene, og at bankens medarbeider ga uttrykk for usikkerhet om grunnlaget for ektemannens disposisjoner. Klageren forklarer at hun på dette tidspunktet ikke var kjent med hvilke rettigheter hun hadde overfor banken i anledning uttakene, og at bankens medarbeider heller ikke informerte henne om det. Flertallet kan ikke se at kontakten mellom klageren og banken 21. oktober 2013, slik den er beskrevet av partene, kan gi grunnlag for en konklusjon om at klageren da sa seg innforstått med uttakene, eller at hun ga en etterfølgende godkjenning av dem.

Banken anfører videre at klageren ventet for lenge med å kreve tilbakebetaling av de to beløpene. Det vises til at uttakene fremgikk av de årlige kontoutskriftene som klageren mottok, og av utkastene til selvangivelser. Banken påpeker også at tidlig reklamasjon over det første uttaket, ville ha hindret ektemannen i å foreta det andre. Flertallet viser til finansavtalel. § 34 første ledd, hvor det heter at kunden skal underrette banken om uautorisert bruk av konto uten ugrunnet opphold etter at kunden er blitt oppmerksom på forholdet. Det løper etter denne bestemmelsen ingen frist fra det tidspunktet da kunden eventuelt burde ha blitt kjent med uautorisert bruk. Når klageren i dette tilfellet fikk kunnskap om uttakene ved at banken opplyste henne om disse i samtalen 21. oktober 2013, blir det ikke spørsmål om noen plikt for kunden til å underrette banken etter denne bestemmelsen. Selv om det synes å være en viss uenighet om hvordan ordene falt i denne samtalen, forstår flertallet det slik at det må ha blitt stilt spørsmål ved de to transaksjonene fra klagerens side.

Klageren krevde tilbakeføring først ved e-post til banken 14. august 2014. Flertallet kan ikke se at klageren har tapt sitt krav som følge av tidsforløpet fra 21. oktober 2013 til 14. august 2014. Banken har ikke påberopt at kravet mot banken er helt eller delvis foreldet, og heller ikke at klageren har tapt sitt krav som følge av tiden som er gått fra transaksjonene fant sted og frem til klageren krevde tilbakeføring.

Saken inneholder ellers opplysninger om at det første uttaket ble brukt til ektefellenes felles formål, og at det andre uttaket er tatt i betraktning ved det senere skilsmisseoppgjøret mellom partene. Ingen av disse innspillene er av en slik karakter at de kan tillegges betydning for bankens plikt til å tilbakeføre uttakene til klagerens konto.

Klageren krever også renter. Flertallet ser det slik at banken i tillegg til de beløpene som er tatt ut, må tilbakeføre et beløp til dekning av kontoens renter i tiden etter uttakene. Klageren krevde tilbakeføring 14. august 2014. Banken må da betale forsinkelsesrenter fra 13. september 2014 etter forsinkelsesrentel. §§ 2 og 3. Flertallet antar at forsinkelsesrenter bare kan kreves av kapitalbeløpene, ikke av påløpte renter.

Når klageren er gitt fullt medhold i saken, må banken også dekke klagerens sakskostnader. Disse er oppgitt til kr 40.000 pluss mva. Kravet tas til følge.

Mindretallet, Erik Bøhn og Trond A. Lie, er enig med flertallet i at god bankpraksis tilsier at fullmakt til å disponere en annen persons bankkonto skal foreligge skriftlig og oppbevares slik at den kan dokumenteres. Mindretallet er også enig i at det hviler en tung bevisbyrde på banken når den ikke har sikret bevis, men påpeker samtidig at andre forhold kan veie opp for den manglende bevissikring fra bankens side.

Mindretallet finner imidlertid å kunne avgjøre saken på spørsmålet om hvorvidt klager har reklamert for sent i forhold til 13-månedersfristen i finansavtaleloven § 37.

Banken har påberopt for sen reklamasjon fra klagerens side, men feilaktig lagt til grunn at oversittelsen av 13-månedersfristen i finansavtaleloven § 37 ikke har materiell virkning for kravet. Mindretallet viser her til en nylig avsagt uttalelse fra nemnda, 2016-336, hvor flertallet i saken la til grunn at en slik oversittelse har materiell virkning for kravet.

Når det konkret gjelder bankens anførsel om sen reklamasjon, viser mindretallet til bankens brev datert 28. november 2014 til klager der det anføres at krav om tilbakeføring ikke gjelder når det har gått mer enn 13 måneder fra transaksjonene var utført til krav om tilbakeføring var fremsatt. Kravet fra klager var fremsatt senere enn 13 måneder fra transaksjonene fant sted, men banken tolker rettsregelen slik at oversittelsen ikke medfører tap av kravet, kun at bankens tilbakeføringsplikt til kontoen er bortfalt.

Mindretallet legger til grunn at nemnda ikke er bundet av partenes anførsler eller rettsgrunnlag, jfr. saksbehandlingsreglenes punkt 10, 3. avsnitt. Banken har feilaktig anført at kravet fra klager ikke er tapt fordi den har tolket og forstått lovens regel feil.

Mindretallet påpeker at banken har anført at klager har reklamert for sent. Rent faktisk var klagers krav om tilbakebetaling fremsatt etter utløpet av 13-månedersfristen regnet fra tidspunktet for transaksjonene.

Mindretallet finner at bankens anførsel om for sen reklamasjon i dette tilfelle er tilstrekkelig for å konkludere med at klagers tilbakebetalingskrav er bortfalt og klager dermed ikke kan gis medhold.

I samsvar med flertallets syn blir konklusjonen at banken må tilbakeføre de beløpene som er tatt ut, med tillegg av kontoens renter frem til 12. september 2014 og forsinkelsesrenter fra 13. september

2014 til betaling skjer. I tillegg må bankens dekke klagerens sakskostnader med kr 40.000 pluss mva.

III. Finansklagenemnda Banks konklusjon

Banken må tilbakeføre de beløpene som er tatt ut, med tillegg av kontoens renter frem til 12. september 2014 og forsinkelsesrenter fra 13. september 2014 til betaling skjer. I tillegg må bankens dekke klagerens sakskostnader med kr 40.000 pluss mva.

Oslo, den 18.11.2016

Ved behandlingen deltok;

Trygve Bergsåker (nemndsleder), Thomas Christian Poulsen, Henning Jakobsen, Erik Bøhn, Trond A. Lie, Ane Køber Opstad, Gyrid Giæver